

Datum van inontvangstneming : 10/08/2018

Zaak C-451/18**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

10 juli 2018

Verwijzende rechter:

Győri Ítéltábla (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 juni 2018

Verzoekende partij:

Tibor-Trans Fuvarozó és Kereskedelmi Kft.

Verwerende partij:

DAF TRUCKS N.V.

Győri Ítéltábla**[OMISSIS]**

De Győri Ítéltábla (regionaal hof van beroep te Győr, Hongarije; hierna: „verwijzende rechter”) [OMISSIS] heeft in de zaak tussen **TIBOR-TRANS Fuvarozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság** ([OMISSIS], Tápszentmiklós, [OMISSIS]), **verzoekster**, en [OMISSIS] **DAF TRUCKS N.V.** ([OMISSIS], Eindhoven, [OMISSIS] Nederland), **verweerster**, betreffende een vordering tot schadevergoeding, beslissend op het hoger beroep van verzoekster tegen het vonnis van de Győri Törvényszék (rechter in eerste aanleg Győr, Hongarije) [OMISSIS] van 19 april 2018, – buiten zitting – de volgende

beschikking

gegeven:

De verwijzende rechter verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet de bijzondere bevoegdheidsregel van artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012

betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken aldus worden uitgelegd dat de „plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” bepalend is voor de bevoegdheid van het gerecht van een lidstaat, indien

- verzoekster die stelt schade te hebben geleden, in deze lidstaat is gevestigd, zij hier haar economische activiteiten uitoefent en haar financiële belangen hier zijn geconcentreerd;
- verzoekster haar vordering tegen één enkele verweerster, een vrachtwagenfabrikant die in een andere lidstaat van de Europese Unie is gevestigd, baseert op een in een beschikking van de Europese Commissie vastgestelde schending van artikel 101, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie [oud artikel 81, lid 1, EG], bestaande in heimelijke afspraken over prijsstelling en verhogingen van de brutoprijs in de Europese Economische Ruimte, welke beschikking naast verweerster ook andere adressaten heeft;
- verzoekster uitsluitend door andere, bij het kartel betrokken ondernemingen gefabriceerde vrachtwagens heeft aangeschaft;
- er geen aanwijzingen zijn dat de als mededingingsbeperkend gekwalificeerde ontmoetingen in de forumstaat (Hongarije) hebben plaatsgevonden;
- verzoekster doorgaans vrachtwagens kocht – naar zij stelt tegen vervalste prijzen – in de forumstaat, door overeenkomsten tot financiële leasing te sluiten met in deze staat opererende ondernemingen, maar zij naar eigen zeggen rechtstreeks met de vrachtwagendealers onderhandelde, waarbij de leasinggever de door haar bedongen prijs verhoogde met zijn winst en zijn kosten voor de lease, en zij na de uitvoering en de beëindiging van de leaseovereenkomst de eigendom over de voertuigen verwierf?

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen] [Or. 2]

M o t i v e r i n g

- [1] De Europese Commissie heeft in haar op 19 juli 2016, in zaak AT.39824 inzake een procedure op grond van artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) en artikel 53 van de EER-overeenkomst, genomen beschikking vastgesteld dat drie ondernemingen tussen 17 januari 1997 en 20 september 2010, en twaalf andere ondernemingen – waaronder verweerster – tussen 17 januari 1997 en 18 januari 2011 aan heimelijke afspraken hebben deelgenomen en/of daarvoor aansprakelijk zijn en derhalve artikel 101 VWEU hebben geschonden. Volvo/Renault heeft gedeeltelijke immuniteit gekregen. [De kennisgeving is geschied onder nummer C(2016) 4673.] Volgens de beschikking van de Commissie zijn de producten waarop de inbreuk ziet vrachtwagens van tussen 6 en 16 ton (middelzware vrachtwagens) en vrachtwagens van méér dan 16 ton (zware vrachtwagens), zowel vrachtwagens als trekker-opleggers. De

inbreuk betrof heimelijke afspraken over prijsstelling en verhogingen van de brutoprijs voor vrachtwagens in de Europese Economische Ruimte (EER), alsook het tijdstip en het doorberekenen van kosten voor de invoering van voor de EURO 3- tot EURO 6-normen vereiste emissietechnologieën voor middelzware en zware vrachtwagens. De hoofdkantoren van de adressaten waren tot 2004 rechtstreeks betrokken bij het overleg over prijzen, prijsverhogingen en de invoering van nieuwe emissienormen. Zeker vanaf augustus 2002 vond overleg plaats via Duitse dochterondernemingen die, in verschillende mate, rapporteerden aan hun hoofdkantoren. De informatie-uitwisseling verliep zowel multilateraal als bilateraal. Bij deze heimelijke regelingen ging het om overeenkomsten en/of onderling afgestemde feitelijke gedragingen met betrekking tot prijsstelling en verhogingen van de brutoprijs, met het oog op het afstemmen van de brutoprijzen binnen de EER alsook het tijdstip en het doorberekenen van kosten voor de invoering van voor de EURO 3- tot EURO 6-normen vereiste emissietechnologieën.

De Commissie heeft verweerster en PACAR Inc. hoofdelijk 752 679 000 EUR boete opgelegd.

- [2] De activiteit van verzoekster, opgericht in 1997, behelst nationaal en internationaal vervoer van goederen. Hiervoor heeft zij aanvankelijk uitsluitend tweedehands voertuigen gebruikt. Vanaf het begin van de jaren 2000 begon zij echter in toenemende mate te investeren in de aanschaf van nieuwe vrachtwagens. Deze koos zij doorgaans zelf uit bij Hongaarse dealers. De aangeschafte voertuigen werden gefinancierd door in Hongarije geregistreerde leasemaatschappijen waarmee de verzoekende partij overeenkomsten tot financiële leasing afsloot en die de bedongen prijs vermeerderden met de kosten voor de lease en hun winst. De eigendom van de vrachtwagens ging doorgaans na de uitvoering van de overeenkomst door verzoekster en de beëindiging daarvan op verzoekster over.
- [3] Opgemerkt moet worden dat verzoekster als eindgebruiker niet de mogelijkheid had om voertuigen rechtstreeks van de fabrikant aan te schaffen. Zij heeft overigens geen enkel, door verweerster gefabriceerd, voertuig gekocht. De laatste vrachtwagen is in 2008 aangeschaft.
- [4] Behalve verzoekster hebben ook SPRINT 2004 Kft., S+I 2005 Kft. en T+A 2005 Kft., die op 4 april 2007 allemaal door verzoekster zijn overgenomen, tijdens de betrokken periode voertuigen aangeschaft, zodat verzoekster ook ten aanzien van de vordering van deze ondernemingen als rechtsopvolger dient te worden aangemerkt.
- [5] Verzoekster heeft de rechtbank gevraagd verweerster te veroordelen tot betaling van 31 295 EUR en 38 033 440 HUF schadevergoeding op grond van niet-contractuele aansprakelijkheid, vermeerderd met de rente vanaf 1 juli 2008 **[Or. 3]** tot op de datum van betaling. Verzoekster stelt schade te hebben geleden

aangezien zij de vrachtwagens als gevolg van de kartelafspraken tegen vervalste prijzen heeft moeten aanschaffen.

- [6] Verzoekster baseert de bevoegdheid van de Hongaarse rechter op de bijzondere bevoegdheidsregel van artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 (Brussel I bis-verordening), volgens welke een natuurlijke of rechtspersoon die woonplaats (vestigingsplaats) heeft op het grondgebied van een lidstaat ten aanzien van een verbintenis of een vordering uit onrechtmatige daad ook kan worden opgeroepen in een andere lidstaat voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen. Zij betoogt dat de betrokken bepaling niet alleen betrekking heeft op de plaats van de schadeveroorzakende gebeurtenis, maar ook op de plaats waar de initiële schade is ingetreden, en dat de rechter van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan normaliter het best in staat is om uitspraak te doen, met name omdat de afstand geringer is en de bewijsvoering gemakkelijker (zie arrest Zuid-Chemie BV, C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475). In de visie van de verzoekende partij is in deze zaak het arrest Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA, C-352/13, (ECLI:EU:C:2015:335), richtinggevend. Uit dat arrest blijkt dat, wanneer in meerdere lidstaten gevestigde verweersters in rechte worden aangesproken tot schadevergoeding ter zake van één enkele voortdurende inbreuk waaraan zij in meerdere lidstaten en op verschillende plaatsen en tijdstippen hebben deelgenomen, welke inbreuk op artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst is vastgesteld door de Commissie, elke beweerde benadeelde ervoor kan kiezen zich te wenden tot het gerecht van de plaats van zijn zetel. Zij benadrukte dat objectief gezien de Hongaarse rechter het beste in staat is om te beoordelen of voldaan is aan de voorwaarden om de aansprakelijkheid van verweester vast te stellen. Aangezien de inbreuk het gehele grondgebied van de EER bestreek, kon verweester erop rekenen dat zij ook voor de Hongaarse rechter zou worden gedaagd. Verzoekster merkte voorts op dat zij als enige de schadelijke gevolgen van het kartel heeft moeten dulden en dat alle schade, kosten en uitgaven in verband met het voorwerp van de leaseovereenkomsten alsook de investeringsgoederen, in haar boeken zichtbaar zijn geworden, waardoor zij rechtstreeks is getroffen.
- [7] Verweester heeft primair om beëindiging van de procedure verzocht, aangezien zij zich op het standpunt stelt dat de bevoegdheid van de Hongaarse rechter op geen enkele grond kan worden gebaseerd. Zij benadrukte dat de bijzondere bevoegdheidsregels volgens vaste rechtspraak van het Hof restrictief moeten worden uitgelegd (arrest XXXXXXXXXX C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364:14). De als mededingingsbeperkend gekwalificeerde ontmoetingen hebben in de relevante periode in Duitsland plaatsgevonden. Daarom is op grond van artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 de Duitse rechter bevoegd om van de zaak kennis te nemen. Verweester stelt zich op het standpunt dat verzoekster niet als directe, maar als indirecte koper moet worden beschouwd en dat de door haar gestelde schade bijgevolg slechts indirecte schade kan zijn, aangezien zij haar vrachtwagens niet van de in de beschikking van de Commissie genoemde, inbreukmakende ondernemingen heeft gekocht. Onder verwijzing naar het arrest

Universal Music International Holding BV, C-12/15 (ECLI:EU:C:2016:449) benadrukte verweerster dat de schade uitsluitend uit financieel verlies bestaat dat zich weliswaar op de bankrekening van verzoekster manifesteert, maar uitsluitend bestaat in een financieel verlies dat het rechtstreekse gevolg is van een onrechtmatige gedraging die zich heeft voorgedaan in een andere lidstaat en dat daarop, bij gebreke van andere aanknopingspunten, geen bevoegdheid kan worden gebaseerd van de rechter van de plaats waar de schade is ingetreden. Ook het hebben van een financieel centrum in die lidstaat is niet voldoende om daarop de bevoegdheid te baseren. De erkenning dat een indirecte koper een fabrikant in zijn eigen lidstaat voor het gerecht kan dagen, zou erop neerkomen dat tegen elke fabrikant in elke lidstaat kan worden geprocedeerd, hetgeen „forum shopping” mogelijk zou maken en waarmee aldus precies het tegenovergestelde van het beoogde doel zou worden bereikt, namelijk dat een ingezetene van een lidstaat – een enkele uitzondering daargelaten – uitsluitend in de eigen lidstaat voor het gerecht kan worden gedaagd. Aangezien de vordering tot schadevergoeding van verzoekster niet uit door haar zelf gesloten overeenkomsten voortvloeit kon [de verwerende partij] er redelijkerwijs niet op anticiperen dat de verzoekende partij in de lidstaat van de eigen vestiging een proces tegen haar begint. Het standpunt van verweerster is dat het arrest van het Hof in de zaak CDC niet van toepassing is, aangezien in **[Or. 4]** die zaak, anders dan in de onderhavige zaak, sprake was van een contractuele verhouding tussen partijen, de plaats van de schadeveroorzakende gedraging in de zaak CDC niet kon worden vastgesteld maar in de onderhavige zaak wel (namelijk Duitsland), en in de zaak CDC geprocedeerd is tegen diverse, in verschillende lidstaten van de EU gevestigde, verweersters, terwijl in de onderhavige zaak slechts tegen verweerster een proces is aangespannen.

- [8] Verweerster heeft de rechtbank in eerste aanleg verzocht een prejudiciële vraag te stellen. Als ondersteuning van haar verzoek voerde zij aan dat er geen referentiearrest voorhanden is voor de uitlegging van artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 in een geval waarin de verzoekende partij een vordering tot schadevergoeding wenst te effectueren op grond van een in een andere lidstaat (of in andere lidstaten) van de Europese Unie getoonde gedraging die strijdig is met artikel 101, lid 1, VWEU en waarin het door de mededingingsbeperkende gedraging getroffen goed niet rechtstreeks van de – naar wordt gesteld – inbreukmakende onderneming is gekocht maar is geleased van de directe koper van het betrokken goed.
- [9] De rechter in eerste aanleg heeft de zaak beëindigd en het verzoek van verweerster om een prejudiciële vraag te stellen afgewezen met de motivering dat een dergelijk verzoek geen verplichtend karakter heeft. Het bevoegdheidsverweer van verweerster is gegrond verklaard. De rechter in eerste aanleg heeft een beslissende betekenis toegekend aan de relevante juridische omstandigheid dat het tot stand komen van de kartelovereenkomst het fundamentele aanknopingspunt vormt voor de beantwoording van de vraag of de kartelovereenkomst een beslissende rol heeft gespeeld in het intreden van de vermogensdaling als gevolg van de hogere aanschafwaarde van de gekochte voertuigen. Gelet hierop is de rechter in eerste

aanleg tot de conclusie gekomen dat de in artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 bedoelde bevoegdheidsgrond is gebaseerd op de plaats waar de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan en niet op de plaats waar de initiële schade is ingetreden.

- [10] De verzoekende partij heeft hoger beroep tegen de bestreden beslissing ingesteld. Zij heeft de verwijzende rechter verzocht de bestreden beslissing aan te passen en de bepaling omtrent de beëindiging van de procedure te vernietigen.
- [11] Verweerster heeft verzocht om de bestreden beslissing te bevestigen.
- [12] In het kader van de prejudiciële procedure hebben beide partijen hun eerder aangevoerde argumenten gehandhaafd.
- [13] De verwijzende rechter twijfelt of het in de onderhavige zaak mogelijk is de bevoegdheid van de Hongaarse rechter te baseren op de plaats waar de door verzoekster gestelde initiële schade is ingetreden. Het Hof heeft weinig civiele zaken behandeld over schade veroorzaakt door inbreuken op het mededingingsrecht in verband waarmee de uitlegging van artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 aan de orde was. De verwijzende rechter is er niet van overtuigd dat het gerecht van de vestigingsplaats van verzoekster naar analogie van de zaak CDC bevoegd is. Hij benadrukt dat de feiten in die zaak en de feiten in de onderhavige zaak op meerdere punten uiteenlopen. Derhalve is het onduidelijk in hoeverre het van belang is dat tussen de partijen in dit geding geen contractuele relatie bestond. Bovendien moet worden opgemerkt dat advocaat-generaal Bobek in zijn conclusie in de zaak AB flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, terugverwijst naar de schriftelijke opmerkingen van de Commissie, waarin zij weliswaar niet heeft gesteld dat de beslissing van het Hof in de zaak CDC onjuist was, maar ernstige twijfels heeft geuit over het feit dat het arrest in de praktijk zou kunnen leiden tot het vaststellen van een ruime forum-actorisregel. De advocaat-generaal gaf aan zelf ook sterke bedenkingen te hebben tegen dit specifieke aspect van het arrest in de zaak CDC. Hij achtte het heel goed mogelijk dat het Hof in de toekomst zou worden gevraagd nog eens naar deze kwestie te kijken (ECLI:EU:C:2018:136, punten 74 en 75).
- [14] De verwijzende rechter merkt op dat het hem voorkomt dat de als mededingingsbeperkend gekwalificeerde afstemmingsoverleggen niet in Hongarije hebben plaatsgevonden, maar dat het onduidelijk is of deze overleggen slechts in één of in meerdere lidstaten hebben plaatsgehad. **[Or. 5]**
- [15] Gelet op het voorgaande heeft de verwijzende rechter het Hof krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de in het dictum van deze beschikking geformuleerde vraag, waarin cumulatieve voorwaarden zijn opgenomen.
- [16] [OMISSIS]
- [17] [OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen]

Győr, 19 juni 2018

[OMISSIS] [ondertekeningen]